

La pena dels rics

El visitant que passe uns dies tranquils, o només unes hores, a la ciutat de Münster, capital del regne de Westfàlia, pot pensar que les coses més dignes de veure són les bicicletes, la calma de la gent, les gàbies o cistelles de ferro on el 1535 tancaren els líders anabaptistes derrotats i els deixaren consumir-se fins als ossos, i l'antic saló municipal on es va negociar el 1648 la pau que porta el nom de la regió, que fou el primer desenllaç diplomàtic, no militar, d'una gran guerra europea: la guerra dels Trenta Anys, que deixà Alemanya i mig Europa coberta de ruïnes fumejants i amb tants milions de morts, en aquests territoris germànics, com la segona guerra dels trenta anys, la del 1914 al 1945, que destrossà la terra com mai no s'havia vist abans. Aquella guerra dels Trenta Anys del segle XVII la feien francesos contra alemanys, espanyols contra holandesos, suecs contra qui convenia, protestants contra catòlics i viceversa, i algunes variants més de la permanent bogeria bèl·lica d'Europa que a penes fa tres quarts de segle que, de moment, pareix que s'ha acabat, almenys en gran escala, sense comptar Ucraïna i els Balcans. En aquesta ciutat, doncs, en una sala de visita obligada per al viatger, es va firmar la cèlebre pau de Westfàlia, amb el primer intent de posar una mica d'ordre entre els Estats del continent. Però les paus, a Europa, solien durar poc. La sala, doncs, és molt històrica, i el pamflet municipal afirma que és el millor edifici de tot el gòtic civil o profà que es pot trobar a Europa: certament, no han vist la Llonja de València. A la sala de Münster hi ha una gran llar de foc on, quan no hi havia debats diplomàtics, es calfaven la panxa els comerciants locals, i on devien meditar profundament sobre els perills de la riquesa (probablement tampoc no coneixien els principis morals escrits a la Llonja valenciana). En efecte, el front de la llar representa, en bella pedra barroca, la història del ric opulent i del pobre Llätzer, tal com l'explica l'evangeli de sant Lluc: el ric passava la vida en un convit permanent (hi ha una taula amb grans plates de menjar, cervesa, burgesos abraçant per la cintura robustes dones rubensianes, etcètera: la imatge dels plaers de la vida pròpia d'aquests països germànics de les terres baixes), i el pobre Llätzer, en

Joan Francesc Mira

un racó, a penes menjava les engrunes que en queien, i només el gossos li tenien pietat i li llepaven les nafres. Es veu perfectament a l'esquerra de la llar, i encara es veu millor en un dels frescos romànics de Sant Climent de Taüll.

A l'hora de la mort al ric se l'emporten els dimonis, tal com ha de ser, i Llätzer puja al cel i s'instal·la confortablement al lloc de repòs d'Abraham. Llavors es veu, a l'altra part del marbre, com el ric entre flames es porta un dit a la boca, volent dir que li demana a Abraham que envie Llätzer amb el dit humit per refrescar-li la cremor de la llengua. Però Abraham –això no es veu però ho sabien els burgesos de Münster– li diu al ric que ja va viure prou bé en l'altra vida, que allà tot eren banquetes, dividendes i *stock options*, i que s'ha acabat, que ara li toca a Llätzer el refresc celestial. I afegeix que entre aquest cel dels pobres i l'infern dels rics hi ha un abisme tan gran que no hi ha contacte ni viatge possible: “Fill, recorda que ja vas rebre en vida tantes coses bones, com Llätzer en va rebre de roïnes, i ara ell troba ací consol i a tu et toca patir; i a més d'això, entre nosaltres i vosaltres s'estén un abisme immens, de manera que els qui volen passar des d'ací fins on sou vosaltres, no poden, ni poden travessar des d'allà fins ací” (*Lluc, 16, 25*, trad. meua). Els mercaders, però, no se'n devien preocupar excessivament, ni del text evangèlic, ni d'aquestes imatges d'advertiment, ni del seu missatge: quan el ric, des del turment del foc, demana a Abraham que envie als seus parents i amics un missatge per avisar-los de la pena que els espera, Abraham diu que no cal, que ja ho van advertir els profetes i els rics mai no n'han fet cas, ni en faran. I així, els rics disfrutaven de la vida, menjaven i bevien, ignoraven els pobres, i esperaven arribar al cel sense massa problemes. Pensar que els rics van a l'infern perquè en la terra viuen en la glòria, no ha passat mai de ser una faula evangèlica. Quan ho van descobrir els protestants, van inventar el capitalisme: encara dura, i sembla que durarà algun temps. I aquí no ho crega, que observe els banquetes dels rics en temps de crisi, quan a milions de pobres llätzers només els arriben rosegons i engrunes. Paraula de Déu.

“Pensar que els rics van a l'infern perquè en la terra viuen en la glòria, no ha passat mai de ser una faula evangèlica. Quan ho van descobrir els protestants, van inventar el capitalisme: encara dura, i sembla que durarà algun temps”